muzej novejše zgodovine | celje

OKUPACIJA IN OSVOBODILNO GIBANJE NA ŠTAJERSKEM

Aprila 1941, po napadu na Jugoslavijo, je največji del slovenskega ozemlja okupirala nacistična Nemčija. Okupacijski upravni in policijski aparat je takoj začel izvajati raznarodovalne ukrepe, katerih cilj je bil izbris slovenskega naroda kot etnične enote. Prepovedal je slovenski jezik in kulturo ter v Srbijo, Hrvaško in Nemčijo izgnal približno 65.000 ljudi, na čelu z družinami narodno zavednih izobražencev in drugih kulturno in gospodarsko močnejših slojev slovenske družbe. Njim zaplenjeno imetje je bilo namenjeno utrjevanju nemštva oz. naselitvi nemških kolonistov, preostalo slovensko prebivalstvo pa naj bi čim prej ponemčili. Čeprav so nacisti okupirano ozemlje dejansko obravnavali kot nemške dežele, do načrtovane formalne priključitve k tretjemu Reichu ni prišlo. V veliki meri zaradi Osvobodilne fronte slovenskega naroda in oboroženega partizanskega odpora, utemeljenega na antifašizmu in domoljubju, v katerem so ob komunistih sodelovali tudi drugi narodno zavedni Slovenci. Prve partizanske enote (Celjska, Savinjska, Pohorska in druge čete) so na Štajerskem nastale že poleti 1941, izvedle nekaj odmevnih akcij, kot npr. vdor Štajerskega bataljona v Šoštanj in bitka z Nemci na Dobrovljah oktobra 1941, a kmalu doživele hude udarce in izgube. Že prvo leto okupacije, še zlasti pa leta 1942 je bilo v mariborskih in celjskih zaporih ustreljenih na stotine talcev, med njimi tudi voditeljev upora, njihovi družinski člani pa deportirani v uničevalna koncentracijska (Auschwitz) in otroška taborišča. Začela se je tudi prisilna mobilizacija v nemško delovno službo in vojsko, ki se ji je v strahu pred povračilnimi ukrepi odzvala večina vpoklicanih. V pomoč štajerskim partizanom je vodstvo slovenskega osvobodilnega gibanja poleti 1942 na Štajersko poslalo takrat najmočnejšo partizansko enoto, Drugo grupo odredov, a je preboj uspel le delu njenih borcev. To obdobje upora in partizanskega boja se je končalo s tragičnim razbitjem Savinjskega (novembra 1942) in Kozjanskega (februarja 1943) bataljona ter legendarnim bojem Pohorskega bataljona (januarja 1943). Osvobodilno gibanje na Štajerskem je bilo obglavljeno, prebivalstvo ustrahovano, redke preostale partizanske enote pa močno oslabljene in nepovezane.

1 Okupacijska slovesnost pred celjskim magistratom, Celje, 17. 4. 1941.

2 Nemški razglas o obveznem učenju in uporabi nemškega jezika.

3 Streljanje talcev v celjskem »Starem piskru«, 22. 7. 1942.

4 Nemška odredba o ukrepih proti upornikom, Maribor, julij 1942.

5 Nemško poročilo o boju s partizani Štajerskega bataljona na Dobrovljah oktobra 1941 in osmrtnica za padlega policijskega častnika.

6 Komandant nemške varnostne službe in policije na Spodnjem Štajerskem Otto Lurker (drugi z leve v civilni obleki) pred množico aretiranih žena in otrok iz uporniških družin, Celje, avgust 1942.

7 Odhod prisilno mobiliziranih mož v nemško vojsko, Celje, julij 1942.

8 Poveljstvo Druge grupe odredov in nato Četrte operativne cone: z leve proti desni politični komisar Dušan Kveder – Tomaž, komandant Franc Rozman – Stane in namestnik komandanta Peter Stante – Skala, 1942.

9 Zasramovanje ujetih in mrtvih partizanov, Celje, november 1942. Na skrajni desni stoji narodna herojinja Tončka Čeč, umrla l. 1943 v Auschwitzu.

UNTERSTEIRER!

Es ist Eure Pflicht, die deutsche Sprache zu erlernen und sie zu gebrauchen

Meldet Euch zu den Sprachkursen des Steirischen Heimatbundes bei Eurer Ortsgruppe

2

3

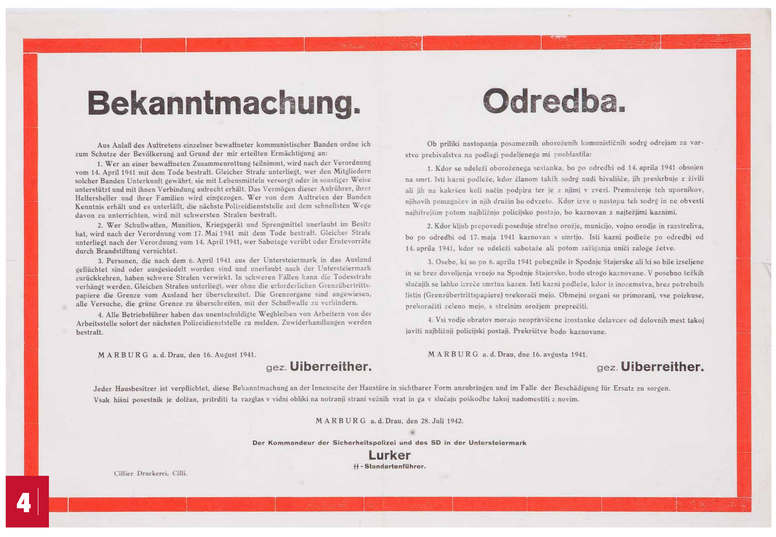

Bekanntmachung.

Aus Anlaß des Auftretens einzelner bewaffneter kommunistischer Banden ordne ich zum Schutze der Bevölkerung auf Grund der mir erteilten Ermächtigung an:

1. Wer an einer bewaffneten Zusammenrottung teilnimmt, wird nach der Verordnung vom 14. April 1941 mit dem Tode bestraft. Gleicher Strafe unterliegt, wer den Mitgliedern solcher Banden Unterkunft gewährt, sie mit Lebensmitteln versorgt oder in sonstiger Weise unterstützt und mit ihnen Verbindung aufrecht erhält. Das Vermögen dieser Aufrührer, ihrer Hellershelfer und ihrer Familien wird eingezogen. Wer von dem Auftreten der Banden Kenntnis erhält und es unterläßt, die nächste Polizeidienststelle auf dem schnellsten Wege davon zu unterrichten, wird mit schwersten Strafen bestraft.

2. Wer Schußwaffen, Munition, Kriegsgerät und Sprengmittel unerlaubt im Besitz hat, wird nach der Verordnung vom 17. Mai 1941 mit dem Tode bestraft. Gleicher Strafe unterliegt nach der Verordnung vom 14. April 1941, wer Sabotage verübt oder Ersatzvorräte durch Brandstiftung vernichtet.

3. Personen, die nach dem 6. April 1941 aus der Untersteiermark in das Ausland geflüchtet sind oder ausgesiedelt worden sind und unerlaubt nach der Untersteiermark zurückkehren, haben schwere Strafen verwirkt. In schweren Fällen kann die Todesstrafe verhängt werden. Gleichen Strafen unterliegt, wer ohne die erforderlichen Grenzübertrittspapiere die Grenze vom Ausland her überschreitet. Die Grenzorgane sind angewiesen, alle Versuche, die grüne Grenze zu überschreiten, mit der Schußwaffe zu verhindern.

4. Alle Betriebsführer haben das unentschuldigte Wegbleiben von Arbeitern von der Arbeitsstelle sofort der nächsten Polizeidienststelle zu melden. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

MARBURG a. d. Drau, den 16. August 1941.

gez. Uiberreither.

Jeder Hausbesitzer ist verpflichtet, diese Bekanntmachung an der Innenseite der Haustüre in sichtbarer Form anzubringen und im Falle der Beschädigung für Ersatz zu sorgen.

Odredba.

Ob priliki nastopanja posameznih oboroženih komunističnih sodrg odrejam za varstvo prebivalstva na podlagi podeljenega mi pooblastila:

1. Kdor se udeleži oboroženega sestanka, bo po odredbi od 14. aprila 1941 obsojen na smrt. Isti kazni podleže, kdor članom takih sodrg nudi bivališče, jih preskrbuje z živili ali jih na kakršen koli način podpira ter je z njimi v zvezi. Premoženje teh upornikov, njihovih pomagačev in njih družin bo odvzeto. Kdor izve o nastopu teh sodrg in ne obvesti najbližjega potom najbližnjo policijsko postajo, bo kaznovan z najtežjimi kaznimi.

2. Kdor kljub prepovedi poseduje strelno orožje, municijo, vojno orodje in razstreliva, bo po odredbi od 17. maja 1941 kaznovan s smrtjo. Isti kazni podleže po odredbi od 14. aprila 1941, kdor se udeleži sabotaže ali potom zaiščanja uniči zaloge žetve.

3. Osebe, ki so po 6. aprilu 1941 pobegnile iz Spodnje Štajerske ali ki so bile izseljene in se brez dovoljenja vrnejo na Spodnje Štajersko, bodo strogo kaznovane. V posebno težkih slučajih se lahko izreče smrtna kazen. Isti kazni podleže, kdor je inozemstva, brez potrebnih listin (Grenzübertrittspapiere) prekoračil mejo. Obmejni organi so primorani, vse potezkuse, prekoračiti zeleno mejo, s strelnim orožjem preprečiti.

4. Vsi vodje obratov morajo neopravičene izostanke delavcev od delovnih mest takoj javiti najbližnji policijski postaji. Prekršitve bodo kaznovane.

MARBURG a. d. Drau, dne 16. avgusta 1941.

gez. Uiberreither.

Vsak hišni posestnik je dolžan, pritrditi ta razglas v vidni obliki na notranji strani vežnih vrat in ga v slučaju poškodbe takoj nadomestiti z novim.

MARBURG a. d. Drau, den 28. Juli 1942.

Der Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD in der Untersteiermark

Lurker

SS-Standartenführer.

Cillier Druckerei, Cilli.

4

5

6

7

8

9

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

muzejnovejšezgodovine | celje

RAZMAH PARTIZANSKEGA GIBANJA V LETU 1944

Po hudih udarcih se je osvobodilno gibanje spomladi 1943 počasi, a vztrajno pobiralo na noge. Okrepljena partizanska dejavnost je privedla celo do tega, da so Nemci junija 1943 Spodnjo Štajersko razglasili za območje protipartizanske borbe oz. »Bandenkampfgebiet«. V začetku avgusta je bila na Šipku nad Blagovico ustanovljena Šlandrova brigada, ki je kot prva štajerska partizanska brigada delovala med Zasavjem in Savinjsko dolino, z akcijami na prometnicah ovirala premike okupatorja ter napadala njegove postojanke. Spet je oživel tudi upor na Pohorju in na obletnico padca I. Pohorskega bataljona je bila 8. januarja 1944 pri Sv. Primožu ustanovljena Pohorska oz. Zidanškova brigada. Borci obeh brigad so tvorili jedro štajerskih partizanov, katerih število je še vedno močno zaostajalo za ostalimi deli Slovenije, saj je Četrta operativna cona, najvišje vojaško poveljstvo za severno Slovenijo, še januarja 1944 pod orožjem imela zgolj dobrih tisoč mož. Da bi pospešilo razmah osvobodilnega gibanja, da bi vojaško in politično trdneje povezalo vse slovensko ozemlje in da bi izkoristilo velike možnosti za mobilizacijo, ki so na Štajerskem še obstajale, je vodstvo slovenskega osvobodilnega gibanja na Štajersko poslalo eno svojih najmočnejših in najboljših enot – Štirinajsto divizijo, ki so jo sestavljale Tomšičeva, Šercerjeva in Bračičeva brigada. Približno tisoč njenih borcev in bork je februarja 1944 prešlo Sotlo in stopilo na štajerska tla, kar je bil tudi prodor prve zavezniške operativne enote na ozemlje nemškega rajha. Kljub ekstremnim naporom in hudim izgubam je divizija prestala nemško ofenzivo ter se prebila na Mozirske planine, spomladi 1944 pa so bile njene enote spet pripravljene za boj. Z intenzivno mobilizacijo ter čedalje množičnejšim prilivom prostovoljcev, med njimi slovenskih dezerterjev iz nemške vojske, so se množile partizanske vrste in osvobodilno gibanje na Štajerskem je doživelo dotlej neviden razcvet in razvoj. Že junija 1944 sta v Solčavi in kozjanskem Jurkloštru nastali dve manjši svobodni ozemlji, v naslednjih mesecih pa so enote Četrte operativne cone izbojevale tri večja in strnjena osvobojena ozemlja na Pohorju, v Zgornji Savinjski (in Zadrečki) dolini ter na Kozjanskem.

1 Borci Šlandrove brigade na Menini planini, november 1943.
2 Del Koroškega bataljona Četrte operativne cone v Solčavi, konec leta 1943.
3 Počitek borcev Šlandrove brigade na Menini planini, februar 1944.
4 Nemški propagandni letak s poročilom o partizanskem napadu na Rečico, oktober 1943.
5 Borci 14. divizije pri prenosu ranjencev, Graška gora, februar 1944.
6 Naslovnica Štajerskega kurirja s poročilom o uspešnih partizanskih akcijah, maj 1944.
7 Zadnja fotografija pesnika Karla Destovnika Kajuha, vodje kulturniške skupine 14. divizije, Paški Kozjak, 16. 2. 1944.
8 Borci Šlandrove in Zidanškove brigade, Sv. Trojica, maj 1944.
9 Zbor borcev Šlandrove brigade na Menini planini, november 1943.

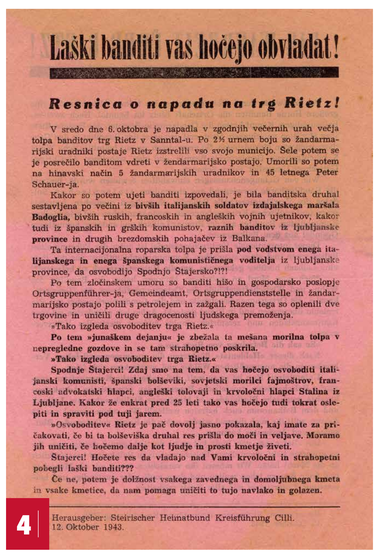

Laški banditi vas hočejo obvladat!

Resnica o napadu na trg Rietz!

V sredo dne 6.oktobra je napadla v zgodnjih večernih urah večja tolpa banditov trg Rietz v Sanntal-u. Po 2½ urnem boju so žandarmarijski uradniki postaje Rietz izstrelili vso svojo municijo. Šele potem se je posrečilo banditom vdreti v žandarmarijsko postajo. Umorili so potem na hinavski način 5 žandarmarijskih uradnikov in 45 letnega Peter Schauer-ja.

Kakor so potem ujeti banditi izpovedali, je bila banditska druhal sestavljena po večini iz **bivših italijanskih soldatov izdajalskega maršala Badoglia**, bivših ruskih, francoskih in angleških vojnih ujetnikov, kakor tudi iz španskih in grških komunistov, raznih **banditov iz ljubljanske province** in drugih brezdomskih pohajačev iz Balkana.

Ta internacijonalna roparska tolpa je prišla **pod vodstvom enega italijanskega in enega španskega komunističnega voditelja** iz ljubljanske province, da osvobodijo Spodnjo Štajersko?!!!

Po tem zločinskem umoru so banditi hišo in gospodarsko poslopje Ortsgruppenführer-ja, Gemeindeamt, Ortsgruppendienststelle in žandarmarijsko postajo polili s petrolejem in zažgali. Razen tega so oplenili dve trgovine in uničili druge dragocenosti ljudskega premoženja.

»Tako izgleda osvoboditev trga Rietz.«

Po tem »junaškem dejanju« je zbežala ta mešana morilna tolpa v nepregledne gozdove in se tam strahopetno poskrila.

»Tako izgleda osvoboditev trga Rietz.«

Spodnje Štajerci! Zdaj smo na tem, da vas hočejo osvoboditi italijanski komunisti, španski bolševiki, sovjetski morilci fajmoštrov, francoski advokatski hlapci, angleški tolovaji in krvoločni hlapci Stalina iz Ljubljane. Kakor že enkrat pred 25 leti tako vas hočejo tudi tokrat oslepiti in spraviti pod tuji jarem.

»Osvoboditev Rietz je pač dovolj jasno pokazala, kaj imate za pričakovati, če bi ta bolševiška druhal res prišla do moči in veljave. Moramo jih uničiti, če bočemo dalje kot ljudje in prosti kmetje živeti.

Štajerci! Hočete res da vladajo nad Vami krvoločni in strahopetni poleglí laški banditi???

Če ne, potem je dolžnost vsakega zavednega in domoljubnega kmeta in vsake kmetice, da nam pomaga uničiti to tujo navlako in golazen.

Herausgeber: Steirischer Heimatbund Kreisführung Cilli.
12. Oktober 1943.

ŠTAJERSKI KURIR

VOJAŠKI VESTNIK ŠTABA NOOPERATIVNE ZONE NOV in PO SLOVENIJE

DNE 7 MAJA 1944

PRVI TOP

ZAPLENJEN NA ŠTAJERSKEM

muzej novejše zgodovine | celje

OSVOBODITEV ZGORNJE SAVINJSKE DOLINE

Na podlagi ukaza Glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije so enote Četrte operativne cone poleti 1944 izvedle eno največjih in najuspešnejših ofenzivnih akcij slovenske partizanske vojske. Že v njenem prvem valu med 30. julijem in 2. avgustom 1944 je bil osvobojen velik del Zgornje Savinjske doline in Zadrečka dolina, se pravi prostor, ki je bil prometno bolj odmaknjen in zato lažje ubranljiv pred sovražnikovimi vdori, obenem pa je bilo tamkajšnje prebivalstvo zelo naklonjeno osvobodilnemu gibanju ter že dalj časa aktivno podpiralo partizane. Najpomembnejše bojne naloge v celotni operaciji sta dobili Šlandrova in Zidanškova brigada. Šlandrova brigada je 31. julija zavzela sovražnikovi postojanki v Lučah ter Ljubnem. V napadu na Ljubno je sodeloval tudi Štajerski bataljon Vojske državne varnosti (VDV), ob tej priložnosti pa so partizani porazili tudi t. i. Revsovo bando, večjo skupino partizanskih dezerterjev in skrivačev, ki je sodelovala z Nemci. Medtem, natančneje med 30. julijem in 1. avgustom, je Zidanškova brigada napadala in osvobodila Gornji Grad, najmočnejšo in najbolj utrjeno sovražnikovo postojanko v Zgornji Savinjski dolini. V tem času so borci brigad 14. divizije, Vzhodnokoroškega ter Kamniško-zasavskega odreda bodisi lažno bodisi zares (kot npr. Tomšičeva brigada Šmartno ob Paki) napadali ostale kraje, rušili mostove in železnice, postavljali zasede ter na ta način ščitili in varovali osrednji partizanski napad. 2. avgusta 1944 so Nemci v strahu pred partizani zapustili svoji postojanki v Nazarjah in Rečici, čez teden dni pa je Zidanškova brigada zavzela še Bočno in Šmartno ob Dreti. Zgornja Savinjska dolina je bila v celoti osvobojena v tretjem partizanskem sunku 12. septembra, ko je Šlandrova brigada po dvajseturnem boju zavzela okupatorjevo postojanko v Mozirju, Tomšičeva brigada pa postojanki v Šmartnem ob Paki in Letušu. Zgornjesavinjsko osvobojeno ozemlje je tako obsegalo več kot 500 kvadratnih kilometrov in se je raztezalo čez pet okupatorjevih občin – Mozirje, Rečica, Ljubno, Luče in Gornji grad.

1 Zidanškova brigada na pohodu skozi Gornji Grad, avgust 1944.
2 V bojih uničene in poškodovane stavbe, Gornji Grad, 31. 7. 1944.
3 Napad na Ljubno, 31. 7. 1944.
4 Borci Šlandrove brigade in nemški ujetniki v osvobojenem Ljubnem, 31. 7. 1944.
5 Prerešetani zvonik mozirske cerkve, 12. 9. 1944.
6 V Mozirju ujeti vermani, 13. 9. 1944.
7 Šlandrova brigada po osvoboditvi Mozirja, Šmihel, september 1944.
8 Naslovnica Štajerskega kurirja, avgust 1944.
9 Partizanski letak z obvestilom o vojaških uspehih pri osvobajanju Zgornje Savinjske doline.
10 Franc Poglajen – Kranjc, v času osvobajanja Zgornje Savinjske doline komandant Četrte operativne cone.

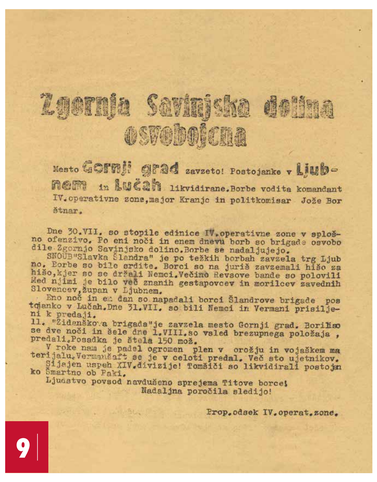

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

mnzc
muzejnovejšezgodovine | celje

STRATEŠKI IN POLITIČNI POMEN OSVOBOJENEGA OZEMLJA

Zavzetje oz. osvoboditev Zgornje Savinjske doline, večine Kozjanskega in dela Pohorja oz. tako obsežnega prostora na področju okupirane Štajerske je pomenilo nesporen vojaški uspeh partizanskih enot, zlasti ker so bile njihove izgube v primerjavi z okupatorjevimi razmeroma majhne, ob tem pa so zaplenile ogromno orožja in druge vojaške opreme ter na ta način uspele oborožiti vsaj del novincev v partizanskih vrstah. Osvobojena ozemlja so namreč pospešila že več mesecev rastočo mobilizacijo zlasti tam, kjer je to bilo mogoče, kot npr. na Kozjanskem ali pa v Zgornji Savinjski dolini, kjer je bila izvedena tako rekoč v celoti. Mobilizacija je krepila partizansko vojsko ne le na Štajerskem, temveč tudi na Dolenjskem, saj so čez Savo pošiljali tisoče mobiliziranih novincev. Tudi zato je konec septembra slovenska partizanska vojska narasla na skoraj 30.000 borcev, od tega jih je bilo na območju Četrte operativne cone oz. na Štajerskem in Kamniškem nekaj manj kot 7.000. Obenem je mobilizacija v partizane onemogočala mobilizacijo v nemško vojsko ter slabila nemško gospodarstvo. Na osvobojenem ozemlju je bil v celoti razbit dotedanji nemški upravni, vojaški in politični aparat, posledice partizanskih zmag pa so se čutile tudi izven osvobojenega področja. Med drugim so sprožile tudi postopen razkroj vermanšafta, pomožne vojaško-policijske formacije, ki so jo pod nemškim vodstvom sestavljali v glavnem Slovenci, še zlasti pa je bil ustvarjen velik politični in moralni kapital. Uspehi osvobodilnega gibanja so odmevali po vsej Štajerski, krepili zaupanje prebivalstva in moralo borcev, ohrabrili sodelavce na terenu ter občutno pospešili vključevanje vedno novih mož in žena, ponekod kar celih družin, v partizanske enote ter narodnoosvobodilno gibanje nasploh. Na osvobojenih ozemljih se je obenem začel proces vzpostavljanja in organiziranja partizanske oblasti, uprave in samouprave. Štab Četrte operativne cone, ki se je tudi sam nahajal v Zgornji Savinjski dolini, je organiziral zaledno bazo z vso infrastrukturo, ki jo je potrebovala partizanska vojska (preskrba, bolnišnice, delavnice, tiskarne, zveze ipd.) ter izvajal razne vojaške in politične tečaje.

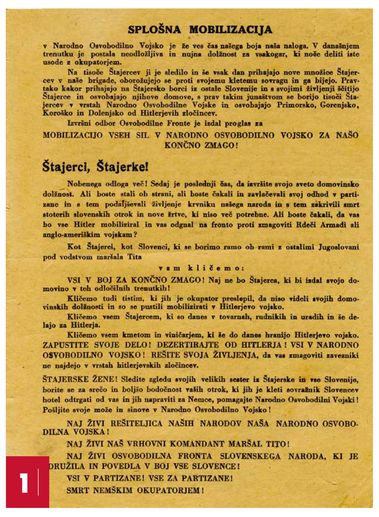

SPLOŠNA MOBILIZACIJA

v Narodno Osvobodilno Vojsko je že ves čas naloga boja naša naloga. V današnjem trenutku je postala neodložljiva in nujna dolžnost za vsakogar, ki noče deliti iste usode z okupatorjem.

Na tisoče Štajercev ji je sledilo in še vsak dan prihajajo nove množice Štajercev v naše brigade, oborožujejo se proti svojemu kletemu sovragu in ga bijejo. Pravtako kakor prihajajo na Štajersko borci iz ostale Slovenije in z svojimi čivljenji čitijo Štajerce in osvobajajo njihove domove, a prav takim junaštvom se borijo tisoči Štajercev v vrstah Narodno Osvobodilne Vojske in osvobajajo Primorsko, Gorenjsko, Koroško in Dolenjsko od Hitlerjevih zločincov.

Izvrini odbor Osvobodilne Fronte je izdal proglas za

MOBILIZACIJO VSEH SIL V NARODNO OSVOBODILNO VOJSKO ZA NAŠO KONČNO ZMAGO!

Štajerci, Štajerke!

Nobenega odloga več! Sedaj je poslednji čas, da izvršite svojo sveto domovinsko dolžnost. Ali boste stali ob strani, ali boste čakali in zavlačevali svoj odhod v partizane in s tem podaljševali čivljenje krvniku našega naroda in s tem zakrivili smrt stotertih slovenskih otrok in nove žrtve, ki niso več potrebne. Ali boste čakali, da vas bo vse Hitler mobiliziral in vas odgnal na fronto proti zmagovitii Rdeči Armadi ali anglo-ameriškim vojskam?

Kot Štajerci, kot Slovenci, ki se borimo ramo ob rami z ostalimi Jugoslovani pod vodstvom maršala Tita

v s a m k l i č e m o:

VSI V BOJ ZA KONČNO ZMAGO! Naj ne bo Štajerca, ki bi izdal svojo domovino v teh odločilnih trenutkih!

Kličemo tudi tistim, ki jih je okupator preslepil, da niso videli svojih domovinskih dolžnosti in so se pustili mobilizirati v Hitlerjevo vojsko.

Kličemo vsem Štajercem, ki so danes v tovarnah, rudnikih in uradih in še delajo za Hitlerja.

Kličemo vsem kmetom in viničarjem, ki še do danes hranijo Hitlerjevo vojsko. ZAPUSTITE SVOJE DELO! DEZERTIRAJTE OD HITLERJA! VSI V NARODNO OSVOBODILNO VOJSKO! REŠITE SVOJA ČIVLJENJA, da vas zmagoviti savezniki ne najdejo v vrstah hitlerjevskih zločincev.

ŠTAJERSKE ŽENE! Sledite zgledu svojih velikih sester iz Štajerske in vse Slovenije, borite se za srečo in boljšo bodočnost vaših otrok, ki jih je kleti sovražnik Slovencev hotel odtrgati od vas in jih napraviti za Nemce, pomagajte Narodno Osvobodilni Vojski! Poišljite svoje može in sinove v Narodno Osvobodilno Vojsko!

NAJ ŽIVI REŠITELJICA NAŠIH NARODOV NAŠA NARODNO OSVOBODILNA VOJSKA!

NAJ ŽIVI NAŠ VRHOVNI KOMANDANT MARŠAL TITO!

NAJ ŽIVI OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA, KI JE ZDRUŽILA IN POVEDLA V BOJ VSE SLOVENCE!

VSI V PARTIZANE! VSE ZA PARTIZANE!

SMRT NEMŠKIM OKUPATORJEM!

1

Komanda mesta Celovec
poleseč 13. x. 1944

83

R O K O V N I

Za tov. Vrej Ivan (Kobenski Mirl) ki se more javiti vse kompletne opreme na naši komandni nabor.

Nabor se bo vršil v ponedeljek dne 16. t.m ob 14. uri na komandi Vsi tovarisi se morajo javiti odsotni je co prav je tov. nagoer za KOV. Kdor se javiti ne bo odrvi se je smatra kot se dezerterje in s se bo postopalo kot z dezerterjem.

SMRT FAŠIZMU - SVOBODA NARODU!

Politkomisar: Komandant: Vrej referent:

2

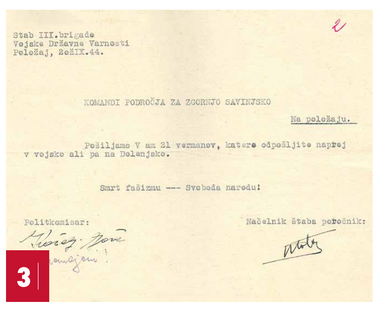

Štab XIX.brigade
Vojske Državne Varnosti
Poležaj, dnE XIX.44.

KOMANDI PODROČJA ZA ZGORNJO SAVINJSKO

Na poležaju.

Pošiljamo V am 21 vermanov, katere odpošljite naprej v vojske ali pa na Dolenjsko.

Smrt fašizmu --- Svoboda narodu!

Politkomisar: Načelnik štaba poročnik:

3

1 Razglas o splošni mobilizaciji v partizanske enote.
2 Poziv na nabor, oktober 1944.
3 Dokument o napotitvi ujetih vermanov v partizanske enote, oktober 1944.
4 Borci Šlandrove brigade pri čiščenju orožja in pranju perila.
5 Osrednja partizanska bolnišnica v Zgornji Savinjski dolini – SVPB »Celje« nad Ljubnim in njeno osebje.
6 Razne okrožnice v zvezi s preskrbo in rojstvi otrok na osvobojenem ozemlju, november 1944.
7 Letak zbiralne akcije za partizansko vojsko.
8 Izročitev prapora Koroškemu odredu v Solčavi, november 1944.
9 Zaščitni bataljon štaba Četrte operativne cone.

4

5

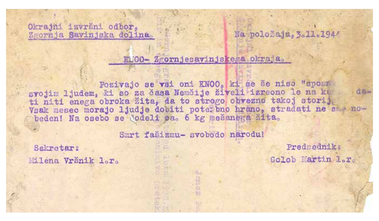

Okrajni izvrini odbor,
Zgornja Savinjska dolina.

Na poležaju, 3.11.194

ZKOO- Zgornjesavinjskega okraja.

Pozivajo se vsi oni KNOO, ki se še niso "spom
svojim ljudem, ki so za časa Nemlije čivali izmozno le na kr
ti niti enega obroka čita, da to strogo obvezno takoj storij
Vsak nemeo morajo ljudje dobiti potrebno hrano, stradati ne sa
bodeni! Na osebo se \dobi pa. 6 kg mešanega čita.

Smrt fašizmu- svobodo narodu!

Sekretar: Predsednik:
Milena Vrčnik l.r. Golob Martin l.r.

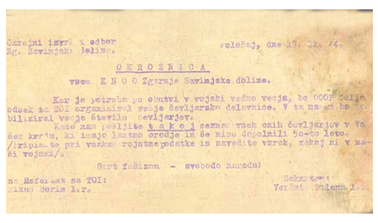

Poleseč, dne 27. 10. 44.

O K R O Ž N I C A

vsem K N O O Zgornje Savinjske doline.

Kar je potrebno po obutvi v vojski vedno vecja, bo OOOF delal odsek za SVI organizacijo vojske čevljarske delavnice. V ta namen bo
bilirai vecje čevlje čevljarjev.
Zato naj poslišete čakci semam vsah ozih čevljarjov v Vo
den kraju, ki imajo lastno orodje in se niso dopolnili tekoto leto.
/trpinčo se pri vsakem rojstnepodatke in navedite vzrok, zakaj ni v naši vojski/.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Za Referat za ZOI: Sekretar:
Janez Zerjal l.r. Verbnik Milena l.r.

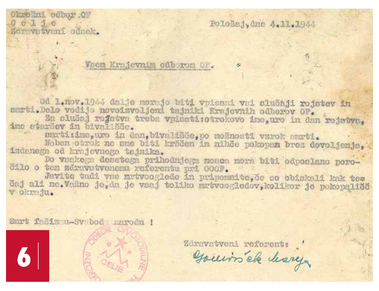

Okrožni odbor OF
Z e l j e
Zdravstveni odsek.

Poleseč, dne 4.11.1944

Vsem Krajevnim odborom OF.

Od 1.nov.1944 dalje morajo biti vpisani vsi slučaji rojstev in smrti.Delo vodijo zaupniki tajniki Krajevnih odborov OF.
Za slučaj rojstev treba vpisati:zaporedno ime,ime in den rojstva, ime očetov in bivališče.
smrtim,ure in den,bivališče,po možnosti vzrok smrti.
Nobem otrok ne sme biti krsten in nihče pokopan brez dovoljenja, izdanega od krajevnega tajnika.
Po vsakem deset ga prihodnjem mesecu mora biti odposlano poročilo o tem zdravstvenem referentu pri OOOF.
Zviša tudi vse zdravstveno in prijemništeje se obiskati kak teg Gej ali no.Vsino je,da je vsaj toliko zdravstvenih,kolikor je pokopališč v okrožju.

Smrt fašizmu-Svobod narodu !

Zdravstveni referent:

6

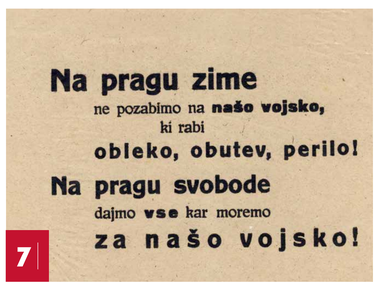

Na pragu zime
ne pozabimo na **našo vojsko,**
ki rabi
obleko, obutev, perilo!
Na pragu svobode
dajmo **vse** kar moremo
za našo vojsko!

7

9

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

ŽIVLJENJE NA OSVOBOJENEM OZEMLJU

Na osvobojenem ozemlju je partizanska vojska skupaj z odbori Osvobodilne fronte vzpostavljala pogoje za čim bolj urejeno delovanje ter upravni in politični okvir nove oblasti, ki se je oblikoval pod nadzorom in navodili osrednjega vodstva NOB in Komunistične partije Slovenije. Z volitvami v krajevne narodnoosvobodilne odbore in okrajne skupščine je bila ob visoki volilni udeležbi vzpostavljena t. i. ljudska oblast, njeni organi pa so skupaj z odbori OF prevzeli skrb za reševanje gospodarskih problemov, preskrbe in sociale ter se močno angažirali pri propagandni, kulturni in prosvetni dejavnosti. Po več kot treh letih ponemčevanja so otroci spet imeli pouk v maternem jeziku, saj je prva partizanska šola začela delovati že maja 1944 v Solčavi, kasneje pa se je partizansko šolstvo razmahnilo po vseh krajih v Zgornji Savinjski dolini. Pestro je bilo tudi kulturno življenje, od različnih razstav, predstav in proslav do množičnih prireditev in zborovanj. Vnema, s katero so vojaške in civilne oblasti skušale čim hitreje in čim bolje organizirati vse vidike življenja, je bila ponekod pretirana, prihajalo je tudi do težav glede pristojnosti vojaških zalednih oblasti ter političnih organizacij osvobodilnega gibanja. Kar pa je bila tudi posledica dejstva, da se je nova oblast vzpostavljala tako rekoč iz nič in zelo na hitro ter da so osvobojeno ozemlje stalno ogrožali nemški napadi in vdori. Kljub določenim pomanjkljivostim in nepravilnostim do večjih in hujših napak, ki bi omadeževale narodnoosvobodilno gibanje in na partizansko vojsko metale slabo luč, praviloma ni prihajalo. Vzpostavljeno je bilo partizansko vojaško sodstvo, ki je sodilo ujetim nemškim funkcionarjem, političnega in ideološkega obračunavanja, nasilja ter samovolje pa je bilo v primerjavi z razmerami na drugih območjih, zlasti v Ljubljanski pokrajini leta 1942, na štajerskih osvobojenih ozemljih dosti manj. Tudi zato je velika večina prebivalstva osvoboditev svojih krajev iskreno pozdravila, novo oblast pa podpirala in v njej sodelovala. Ter skupaj z njo pogosto pozabljala na dejstvo, da vojne še ni konec in da sovražnik pripravlja silovit in brezkompromisen protiudarec.

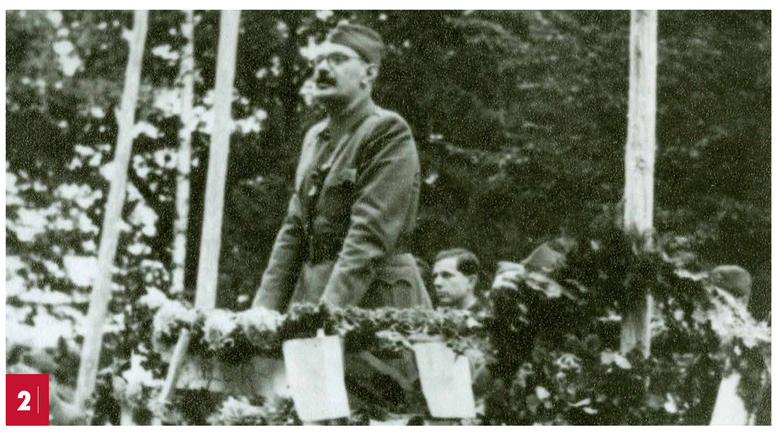

1 Tretja brigada Vojske državne varnosti v Radmirju, september 1944.
2 Visoki funkcionar Komunistične partije Slovenije Franc Leskošek – Luka na mitingu v Bočni, 1. 10. 1944.
3 Udeleženci partijskega tečaja, Ljubno, avgust 1944.
4 Skupina partizanov v Lučah, avgust 1944.
5 Poziv izvoljenim odbornikom na konferenco, oktober 1944.
6 Partizanska šola na Ljubnem, november 1944.
7 Okrožnica partizanskim šolam na osvobojenem ozemlju, oktober 1944.
8 Obveščevalska dovolilnica za prosto gibanje po osvobojenem ozemlju, november 1944.
9 Nogometno moštvo 14. divizije.
10 Razstava tiska in fotografij partizanskega fotografa Jožeta Petka, Gornji Grad, november 1944.
11 Spored Kajuhovega večera, Gornji Grad, november 1944.
12 Pred komando mesta Ljubno, avgust 1944.
13 Volitve v krajevne narodnoosvobodilne odbore, Gornji Grad, oktober 1944.

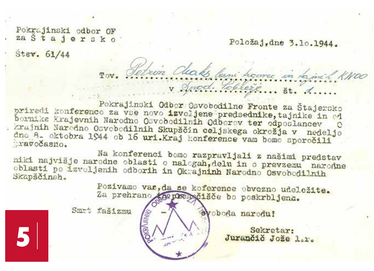

Pokrajinski odbor OF za Štajersko
Štev. 61/44
Polohaj, dne 3.10.1944.
Tov. [illegible]
v [illegible] ... št. 4.....

Pokrajinski Odbor Osvobodilne Fronte za Štajersko bo sazvalo konferenco za vse novo izvoljene predsednike, tajnike in odbornike Krajevnih Narodno Osvobodilnih Odborov ter odposlance Okrajnih Narodno Osvobodilnih Skupščin celjskega okrožja v nedeljo dne 8. oktobra 1944 ob 16 uri. Kraj konference vam bomo sporočili pravočasno.

Na konferenci bomo razpravljali z našimi predstavniki najvišje narodne oblasti o nalogah, delu in o prevzemu narodne oblasti po izvoljenih odborih in Okrajnih Narodno Osvobodilnih Skupščinah.

Pozivamo vas, da se konference obvezno udeležite. Za prehrano [illegible] bo poskrbljeno.

Smrt fašizmu – svoboda narodu!

Sekretar:
Jurančič Jože l.r.

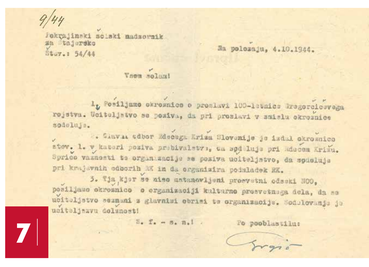

Pokrajinski šolski nadzornik za Štajersko
Štev. 34/44
Na polenšku, 4.10.1944.

Vsem šolam!

1. Pošiljamo okrožnico o proslavi 100-letnice Gregorčičevega rojstva. Učiteljstvo se poziva, da pri proslavi v šolski okrožnici sodeluje.

2. Glavni odbor Mladega Krilca Slovenije je izdal okrožnico štev. 1. v kateri poziva prebivalstvo, da sodeluje pri izdaji Krilca. Spričo vnemete te organizacije se poziva učiteljstvo, da sodeluje pri krajevnih odborih MK in da organizira pokladek MK.

3. Vsi kjer so sami antanovljani prosvetni delavci NOO, pošiljamo okrožnico o organizaciji kulturne prosvetnega dela, da se učiteljstvo seznani s glavnimi obrisi te organizacije. Sodelovanje je učiteljstvu dolžnost!

N. Z. – n. n.!

Za poobla[illegible]:

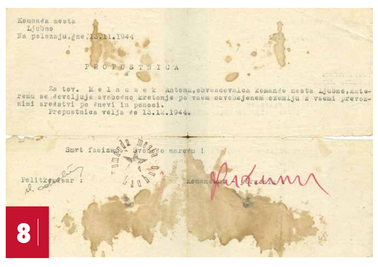

Komanda mesta
Ljubno
Na polenšku, dne 10.10.1944

PROPUSTNICA

Za tov. K l a m n e k Anton, upravičenca komande mesta Ljubno, katerem se dovoljuje prosto kretanje po vsem okrožjem mesta z vsemi prevoznimi sredstvi po cesti in peseci.
Propustnica velja do 10.11.1944.

Smrt fašizmu – svoboda narodu!

Politkomisar:
Komandant:

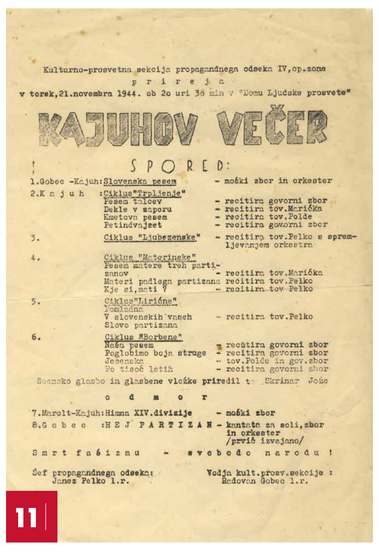

Kulturno-prosvetna sekcija propagandnega odseka IV, op. zone
p r i r e j a
v torek, 21. novembra 1944. ob 20 uri 30 min v "Domu ljudske prosvete"

KAJUHOV VEČER

S P O R E D:

1. Gobec – Kajuh: Slovenska pesem – moški zbor in orkester
2. K a j u h : Ciklus "Trpljenje"
Pesem trpljenja – recitira govorni zbor
Dekle v zaporu – recitira tov. Marička
Kostanjev pesem – recitira tov. Polde
Petindvajset – recitira govorni zbor
3. Ciklus "Ljubezenske" – recitira tov. Pelko s spremljevanjem orkestra
4. Ciklus "Materinske"
Pesem matere treh partizanov – recitira tov. Marička
Materi padlega partizana – recitira tov. Pelko
Kje si, mati? – recitira tov. Pelko
5. Ciklus "Lirične"
Jesenska – recitira tov. Pelko
V slovenskih vasech
Slovo partizana
6. Ciklus "Borbene"
Moška pesem – recitira govorni zbor
Poglobimo boje struge – recitira govorni zbor
Jesenska – tov. Polde in gov. zbor
Po tisoč letih – recitira govorni zbor

Sodelovanje glasbo in glasbene vložke priredil tov. Skrinar Jože

o d m o r

7. Marolt – Kajuh: Himna XIV. divizije – moški zbor
8. G o b e c : H E J P A R T I Z A N – kantata za soli, zbor in orkester /prvič izvajano/

S m r t f a š i z m u – s v o b o d o n a r o d u !

Šef propagandnega odseka:
Janez Pelko l.r.

Vodja kult. prosv. sekcije:
Edovan Gobec l.r.

muzej novejše zgodovine | celje

NEMŠKA OFENZIVA IN PONOVNA OKUPACIJA DO KONCA VOJNE

Nemške enote so ves čas ogrožale osvobojeno ozemlje, močnejši vdor pa je dodatno spodbudila oslabitev partizanskih enot, saj sta bili Zidanškova in Šlandrova brigada začasno premeščeni na Dolenjsko. Nemci so najprej uničili osvobojeno ozemlje na Pohorju, že v drugi polovici oktobra 1944 pa udarili tudi na Zgornjo Savinjsko dolino, od koder so jih partizani po hudih bojih v nekaj dneh odbili. Ob napadu in umiku so Nemci naredili ogromno škode, saj so po krajih in vaseh od Logarske doline do Gornjega Grada požgali več sto hiš in stavb ter približno 140 ljudi iz Solčave in bližnjih zaselkov izgnali v taborišča. Konec novembra je okupator skoncentriral svoje sile v Šaleški, Savinjski in Mežiški dolini ter na Gorenjskem in v začetku decembra pričel s t. i. ofenzivo Snežni metež pod vodstvom višjega vodje SS in policije v 18. vojaškem okrožju Erwina Rösenerja. Že petega decembra so Nemci zavzeli Mozirje in Nazarje ter se usmerili proti središču svobodnega ozemlja. Glavni štab NOV in POS je enotam Četrte operativne cone ukazal, naj le-tega ne branijo za vsako ceno, saj bi lahko bile partizanske brigade v frontalnem boju proti dosti močnejšemu sovražniku popolnoma uničene, pač pa naj v obrambi vztrajajo tako dolgo, dokler ne bo izvedena evakuacija tamkajšnjih političnih in zalednih ustanov, aktivistov, mobilizirancev in drugega za boj sposobnega prebivalstva. Kljub hudim bojem za slednjo ni bilo dovolj časa in je bila izvedena pomanjkljivo ter v kaotičnih razmerah, kar je povzročilo številne žrtve. Sredi decembra so enote nemške vojske in policije dokončno zasedle Zgornjo Savinjsko dolino, plenile in požigale domove, zapirale ljudi ter zasledovale in pobijale tako zajete in ranjene partizane kot tudi civiliste. Okupator je v Zgornji Savinjski dolini obnovil svoje vojaške in policijske postojanke, prave civilne oblasti pa ni več uvedel. V pričakovanju poraza je hotel uničiti partizanske brigade in druge enote na območju Četrte operativne cone ter zagotoviti varen umik svoje armade z Balkana. Zato so se tudi v zadnjih mesecih vojne nadaljevali hudi boji med Nemci (zlasti njihovo 14. SS divizijo) ter slovenskimi partizani, ki pa so kljub izredno težkim razmeram in velikim izgubam uspešno sodelovali v zaključnih vojaških operacijah ter pomagali osvoboditi domovino.

1 Ob nemškem vdoru požgana Bočna, oktober 1944.
2 Gornji Grad po koncu nemške ofenzive.
3 Porušena šola na Rečici, december 1944.
4 Nemška vojska ob ponovnem zavzetju Mozirja, december 1944.
5 Porušeni most v Nazarjih, december 1944.
6 Ujeti partizani iz partizanske bolnice v Lučki Beli, december 1944.
7 Del operativnega štaba Šlandrove in Zidanškove brigade po uspešnem preboju iz nemškega obroča na Menini planini. Drugi z desne komandant štaba Franc Sever – Franta, marec 1945.
8 Postroj borcev Tomšičeve brigade pred komandantom Četrte operativne cone Petrom Stantetom – Skalo, Šentandraž, 1. 5. 1945.
9 Razglas ob nemški kapitulaciji, 9. 5. 1945.
10 Borci Šlandrove brigade na Menini planini, januar 1945.

Štab
IV. operativne zone JA in PO Slovenije
Položaj, dne 9. V. 1945.

Razglas

Vsemu civilnemu prebivalstvu Spodnje Štajerske, Slovenske Koroške in Gorenjske na levem bregu Save razglasa štab IV. operativne zone v zvezi s kapitulacijo vseh sil okupatorskih vojska na našem ozemlju sledeče:

Obstojajo možnosti, da so se kakšni ostanki okupatorskih vojska protipostavno in svojevoljno podali ali na svoje domove, ali hočejo s pomočjo orožja priti v sektorje, kjer jim kapitulacija bolj prija. Ker jim naša vojska popolnoma onemogočuje kretanje po prometnih zvezah, bodo hoteli poiskati skrivne poti.

Iz zgoraj navedenega položaja podvzemamo vse mere strogosti in sicer:

Vsako kretanje tujerodnih vojsk in manjših grup je treba javiti najbližji komandi mesta. S tem se bo civilno prebivalstvo ognilo morebitnih nasilnosti in nesreč.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Politkomisar - Podpolkovnik: **Matevž Hace** l. r.
Načelnik štaba - major: **Peter Brajović** l. r.

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

muzejnovejšezgodovine | celje

V SKUPNEM BOJU Z ZAVEZNIKI

Anglo-ameriški zahodni zavezniki so od leta 1943 naprej jugoslovanske in slovenske partizane obravnavali kot del skupnih zavezniških sil v boju proti nacifašizmu in z njimi navezali neposredne stike. V Glavni štab slovenske partizanske vojske je prva zavezniška misija prispela leta 1943, na območje Četrte operativne cone za Koroško in Štajersko pa spomladi 1944. Med drugim tudi z namenom, da ob pomoči slovenskih partizanov v Avstriji zanetijo protinacistični odpor, sicer pa je bila njihova glavna naloga obveščevalna dejavnost ter usklajevanje vojaškega sodelovanja med zavezniki in partizani. Partizanski boj proti Nemcem je bil za zaveznike še posebej dragocen zaradi diverzantskega rušenja in oviranja nemških strateških komunikacij, zlasti železniških prog in mostov, pri čemer so zavezniški častniki, kot npr. ameriški major Franklin A. Lindsay, vodja zavezniške misije pri štabu Četrte operativne cone, tudi neposredno sodelovali. Ker je partizanom primanjkovalo nujno potrebnega orožja in druge vojaške opreme, so jo zavezniki z letali dostavljali na improvizirana letališča oz. jo spuščali s padali. Na območje Četrte operativne cone so zavezniška letala pomoč prvič odvrgla na Rogli, maja 1944, po osvoboditvi Zgornje Savinjske doline pa so jo redno odmetavala na z gorečimi kresovi označene kraje. Na Štajerskem je delovalo več kot 30 spuščališč, za lažjo dostavo pa so pri Rečici ob Savinji pričeli graditi letališče, ki zaradi vremenskih ovir in nemške protiofenzive nikoli ni pričelo obratovati. Slovenski partizani so pred Nemci rešili na stotine sestreljenih zavezniških letalcev in ujetnikov, med drugim so avgusta 1944 pri Ožbaltu na Koroškem iz ujetniškega taborišča osvobodili skoraj sto zavezniških vojakov, večinoma Avstralcev, ter jih spremili na varno. Pri štabu Četrte operativne cone je delovala tudi sovjetska vojaška misija na čelu s polkovnikom Bogomolovom, a je bila njena pomoč v primerjavi z anglo-ameriško zanemarljiva. Kljub ideološkim in političnim razlikam, posledično pa tudi sporom, so zavezniški častniki in vojaki tako v svojih medvojnih obveščevalnih poročilih kot v povojnih spominih poudarjali pomembno vlogo in velik prispevek slovenskih partizanov in slovenskega prebivalstva k skupni zmagi nad nacizmom.

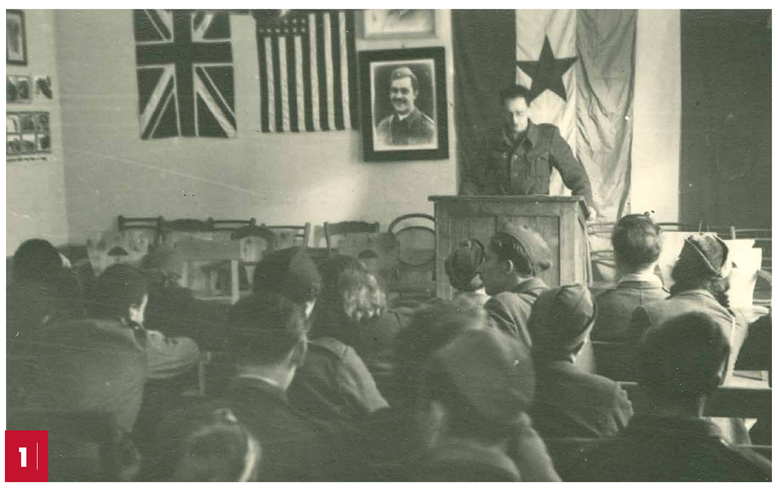

1 Zastave zavezniških držav na kulturni prireditvi (Zbor Kajuhovega kluba) v Gornjem Gradu, november 1944.
2 Notna zapisa ameriške in angleške himne, uporabljana na osvobojenem ozemlju.
3 Spuščanje in prevzem zavezniške pomoči, november 1944.
4 Odvoz bencina s ponesrečenega angleškega letala, november 1944.
5 Pogreb padlih angleških letalcev, Ljubno, 20. 10. 1944.
6 Partizani Vzhodnokoroškega odreda ob odvrženi zavezniški pomoči pod Raduho, 1944.
7 Dovolilnici z navodili za pomoč zavezniškim vojakom pri varnem prehodu čez osvobojeno ozemlje.
8 Načelnik štaba Četrte operativne cone Petar Brajović v družbi soborcev ter domačink. Prvi z leve je vodja sovjetske vojaške misije Jurij Bogomolov, prvi z desne pa vodja anglo-ameriške vojaške misije Franklin A. Lindsay, Gornji Grad, avgust 1944.

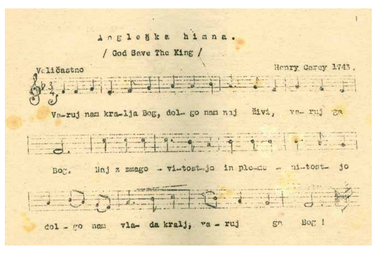

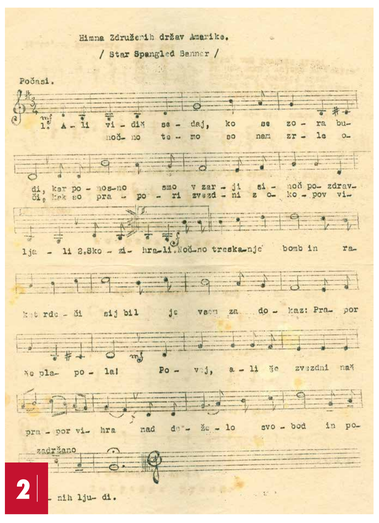

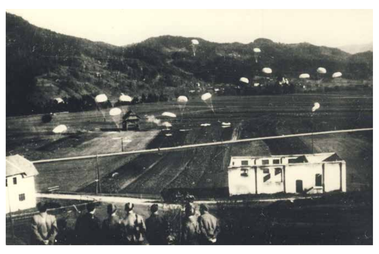

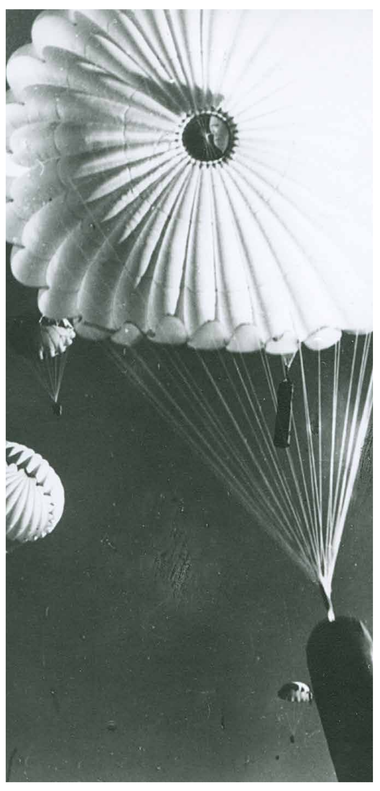

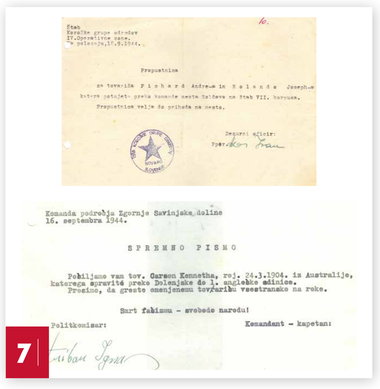

muzej novejše zgodovine | celje

LJUDJE ZGORNJE SAVINJSKE DOLINE V VOJNI IN UPORU

Kot v ostalih delih Štajerske so Nemci tudi v Zgornji Savinjski dolini takoj po prihodu vzpostavili svojo civilno oblast, v vse večje kraje nastanili policijske in orožniške oddelke, v Gornjem Gradu, Ljubnem in Mozirju pa so delovale tudi izpostave Varnostne službe in Tajne policije, zloglasne Gestapo. Že aprila so sledile aretacije, nato pa izgoni duhovnikov, učiteljev ter drugih uglednih narodno zavednih posameznikov in njihovih družin – 11 družin iz Gornjega Grada, šest družin iz Luč, tri družine iz Bočne, iz Ljubnega, Rečice in predvsem Mozirja pa skupaj več kot sto oseb. Kljub intenzivni nemški propagandi ter grožnjam so jeseni 1941 v Zgornji Savinjski dolini začeli nastajati prvi odbori Osvobodilne fronte, ki so povezovali narodno zavedne ljudi, pripravljene na upor proti okupatorju. Sodelavci osvobodilnega gibanja so zbirali orožje in opremo za prve partizanske enote na tem področju, hribovske kmetije pa so jim nudile zavetje in hrano. Spomladi 1942 se je v povezavi s partizanskimi akcijami osvobodilno gibanje še okrepilo, v partizanske enote pa je vstopalo vse več domačinov. Posledično je sledilo neusmiljeno nemško nasilje, ki je najbolj prizadelo prav civilno, večinoma kmečko prebivalstvo. Zaradi izdaj je bilo aretiranih ter ustreljenih več kot sto talcev iz Zgornje Savinjske doline, katerih družine so prav tako aretirali in poslali v različna taborišča – od Auschwitza, v katerem so ženske in moški množično umirali, do otroških ponemčevalnih taborišč po vsem rajhu. Obenem je potekala tudi prisilna mobilizacija v nemško vojsko, delovno službo ter vermanšaft, zato so se ljudje znašli v hudih stiskah in strahu. Kljub temu je partizansko gibanje na Štajerskem najhitreje okrevalo prav na področju Zgornje Savinjske doline in se zahvaljujoč podpori prebivalstva vedno bolj krepilo. Rezultat tega je bil nastanek osvobojenega ozemlja in še množičnejša vključitev ljudi v narodnoosvobodilni boj. Nemška ofenziva pozimi 1944/45 je povzročila nove žrtve in trpljenje prebivalstva, okupacijsko nasilje pa je bilo ustavljeno šele s končno zmago, maja 1945. Ob veliki materialni škodi in odrekanju so ljudje Zgornje Savinjske doline za svobodo darovali okrog 750 življenj, dogajanje med vojno pa je trajno zaznamovalo več generacij.

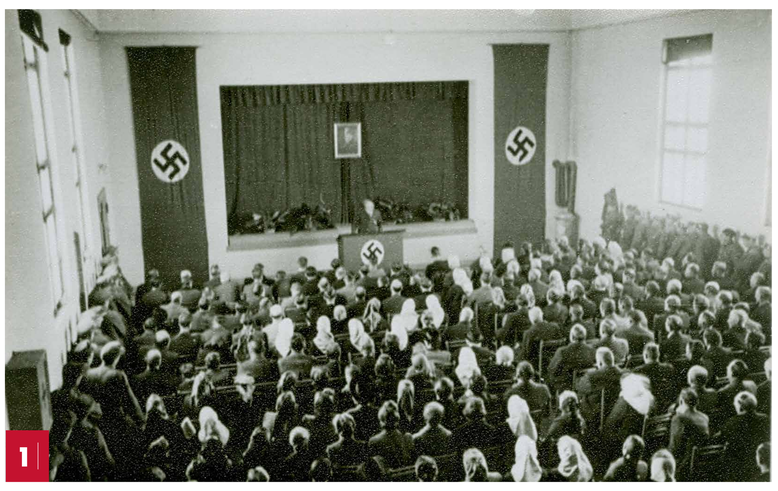

1

1 Okupacijsko zborovanje v nekdanjem Sokolskem domu v Mozirju.
2 Okupacijsko zborovanje na Ljubnem.
3 Praznik žetve (Erntefest) v Bočni, avgust 1942.
4 Odvoz cerkvenih zvonov za potrebe nemške vojaške industrije, Ljubno, maj 1943.
5 Pregled žrtev okupacijskega nasilja iz Zgornje Savinjske doline (zbral Bert Savodnik).
6 Izgon zavednih slovenskih družin iz Mozirja, junij 1941.
7 Del seznama izgnanih Slovencev na katerem je tudi družina Gregorn iz Mozirja, julij 1941.
8 Nemški razglas o streljanju talcev, med njimi 21 oseb iz Zgornje Savinjske doline, Celje, 15. 8. 1942.
9 Marija in Stanislava Krajnc iz Bočne ter Marija Šarb iz Gornjega Grada, umrle v koncentracijskem taborišču Auschwitz novembra 1942.
10 Fantje iz Zgornje Savinjske doline v otroškem taborišču Kastl v Nemčiji, junij 1944.
11 Mladinke iz Gornjega Grada na poti na prvo okrožno manifestacijo v osvobojenem Celju, 27. 5. 1945.

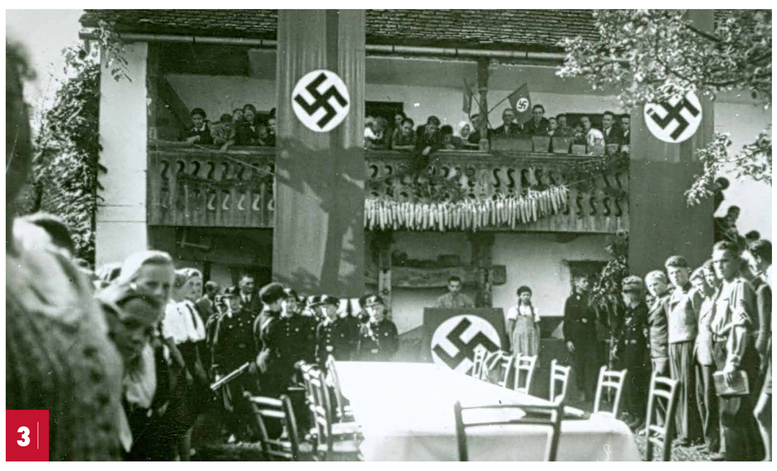

2

3

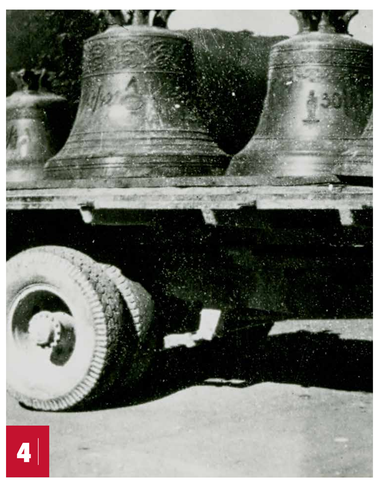

4

TABELARNI PREGLED ŽRTEV NOV 1941-1945
V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI

KRAJ	PADLI	TALCI	TABORIŠČA	UJETI / UBITI	POGREŠANI	CIVILNE ŽRTVE	NI TOČNIH PODATKOV
BOČNA	15	24	30	2	1	–	–
GORNJI GRAD	29	20	22	10	5	11	1
LJUBNO	56	19	31	21	6	8	–
LUČE	25	9	7	9	4	3	2
MOZIRJE	47	19	17	16	7	33	–
NAZARJE	27	5	13	2	–	2	–
NOVA ŠTIFTA	23	1	1	11	–	7	–
REČICA	32	8	8	4	11	1	–
SOLČAVA	22	2	10	6	1	5	1
ŠMARTNO	25	2	1	1	2	1	–
SKUPAJ	301	109	140	82	37	71	4
VSE SKUPAJ:	744						

5

6

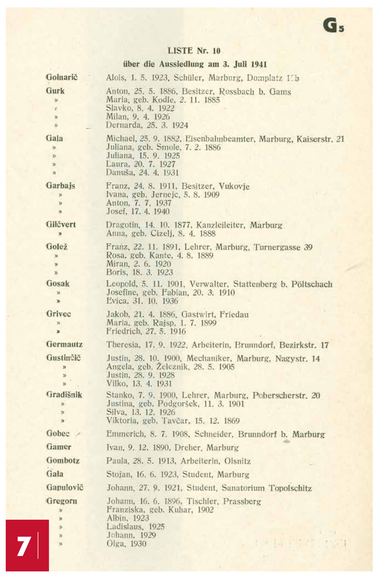

G5

LISTE Nr. 10
über die Aussiedlung am 3. Juli 1941

Golnarič Alois, 1. 5. 1923, Schüler, Marburg, Domplatz 1/b
Gurk Anton, 25. 5. 1886, Besitzer, Rossbach b. Gams
» Maria, geb. Kodle, 2. 11. 1885
» Slavko, 8. 4. 1922
» Milan, 9. 4. 1926
» Dernarda, 25. 3. 1924
Gala Michael, 28. 9. 1882, Eisenbahnbeamter, Marburg, Kaiserstr. 21
» Juliana, geb. Smole, 7. 2. 1886
» Juliana, 15. 9. 1925
» Laura, 20. 7. 1927
» Danieła, 24. 4. 1931
Garbajs Franz, 24. 8. 1911, Besitzer, Vukovje
» Ivana, geb. Jeneže, 5. 8. 1909
» Anton, 7. 7. 1937
» Josef, 17. 4. 1940
Glčvert Drागotin, 14. 10. 1877, Kanzleileiter, Marburg
» Anna, geb. Czecl, 5. 4. 1888
Goleč Franz, 22. 11. 1891, Lehrer, Marburg, Turnergasse 39
» Rosa, geb. Kante, 4. 8. 1889
» Miran, 2. 6. 1920
» Boris, 18. 3. 1923
Gosak Leopold, 5. 11. 1901, Verwalter, Stattenberg b. Pöltschach
» Josefine, geb. Fabian, 20. 3. 1910
» Evica, 31. 10. 1936
Grivec Jakob, 21. 4. 1886, Gastwirt, Friedau
» Maria, geb. Rajsp, 1. 7. 1899
» Friedrich, 27. 8. 1916
Germautz Theresia, 17. 9. 1922, Arbeiterin, Brunndorf, Bezirkstr. 17
Gustinčič Justin, 28. 10. 1900, Mechaniker, Marburg, Nagystr. 14
» Angela, geb. Železnik, 28. 5. 1905
» Justin, 28. 9. 1928
» Vilko, 13. 4. 1931
Gradišnik Stanko, 7. 9. 1900, Lehrer, Marburg, Peberschersstr. 20
» Justina, geb. Podgoršek, 11. 3. 1901
» Silva, 13. 12. 1926
» Viktorija, geb. Tavčar, 15. 12. 1869
Gobec Emmerich, 8. 7. 1908, Schneider, Brunndorf b. Marburg
Gamer Ivan, 9. 12. 1890, Dreher, Marburg
Gombotz Paula, 28. 5. 1913, Arbeiterin, Olsnitz
Gala Stojan, 16. 6. 1923, Student, Marburg
Gapulovič Johann, 27. 9. 1921, Student, Sanatorium Topolschitz
Gregorn Johann, 16. 6. 1896, Tischler, Prassberg
» Franziska, geb. Kuhar, 1902
» Albin, 1923
» Ladislaus, 1925
» Johann, 1929
» Olga, 1930

7

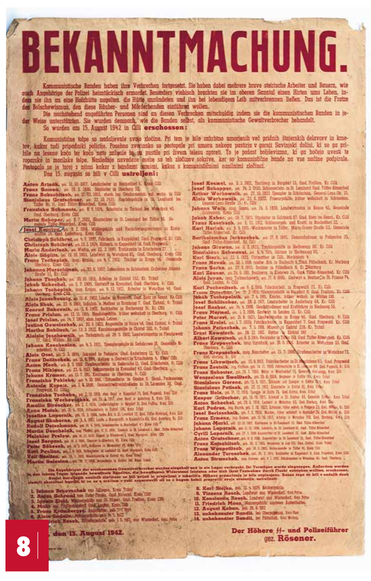

BEKANNTMACHUNG.

Der Höhere SS- und Polizeiführer
gez. Rösener.

8

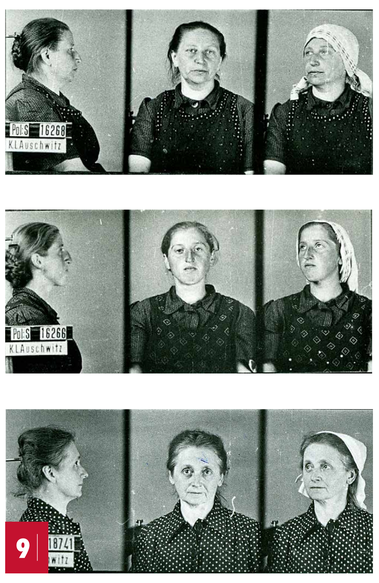

9

10

11

KO BO SVOBODA ZASIJALA

Razstava ob 70. obletnici osvobojenega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini

Avtor razstave: **dr. Tone Kregar**
Sodelavka pri razstavi: **Darja Jan**
Oblikovanje: **Mateja Tomažinčič**
Fotografije in dokumenti: **Muzej novejše zgodovine Celje**
Celje, avgust 2014

Muzej novejše zgodovine Celje
Prešernova ulica 17, 3000 Celje
info@mnzc.si
http://www.muzej-nz-ce.si/

Razstavo je omogočila Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije.

ZZB NOB SLOVENIJE O F 1941 1945